

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้บัญญัติหลักการปกครองท้องถิ่น โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเป็นอิสระด้านนโยบาย การปกครอง การบริหาร งานบุคคล การเงินและการคลัง ภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานภาครัฐและการตรวจสอบของภาคประชาชน ส่วนการพัฒนาท้องถิ่น กำหนดให้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนาท้องถิ่นตามความต้องการของท้องถิ่นทั้งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อเป็นทิศทางและแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อให้วิสัยทัศน์ และยุทธศาสตร์การพัฒนابرลุความ สำเร็จตามเป้าหมายดังนั้น จึงต้องกำหนดให้ มีการจัดทำแผนพัฒนา เป็นการแปลงยุทธศาสตร์การพัฒนาไปสู่การปฏิบัติโดยมีหลักว่าภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาหนึ่งๆ จะมีแนวทางการพัฒนา ได้มากกว่าหนึ่งแนวทางและภายใต้แนว ทางหนึ่งจะมีโครงการหรือกิจกรรมได้มากกว่า หนึ่งโครงการ โดยแสดงรายละเอียดแผนงาน โครงการการพัฒนาสำหรับปีงบประมาณแต่ละปีเพื่อให้การดำเนินการบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ต้องการแต่ละยุทธศาสตร์ และบรรลุจุดหมายในการพัฒนา ในที่สุดซึ่งจะมีความต่อเนื่อง และเป็นแผนก้าวหน้า ครอบคลุมระยะเวลาสามปีและมีการทบทวนและปรับปรุงเป็นประจำทุกปี เทศบาลตำบลเมืองเก่า ใช้แผนพัฒนาสามปี เป็นเครื่องมือในการจัดทำ งบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อให้กระบวนการจัดทำงบประมาณเป็นไปด้วยความรอบคอบและผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน (แผนพัฒนาเทศบาลตำบลเมืองเก่า.2552:1)

เทศบาลเป็นรูปแบบการปกครองท้องถิ่นที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล และราชการส่วนท้องถิ่นที่ประชาชนเริ่มรู้จักและเข้าใจดีแบบหนึ่ง เพราะเทศบาลเป็นการปกครองท้องถิ่นที่ คณะผู้บริหารและ สภามาจากการเลือกตั้งของประชาชน และเป็นผู้ดำเนินการกิจการของเทศบาลเอง ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าเทศบาลเป็นการบริหารปกครองท้องถิ่นเพื่อตนเองตามหลักกระจายอำนาจมากที่สุด ในหลายประเทศถือว่าการปกครองระบบเทศบาลเป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย การปกครองท้องถิ่น ไทยได้รับการปรับเปลี่ยนในแง่ของกฎหมาย ครั้งสำคัญเมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 โดยบัญญัติไว้เป็นแนว

นโยบายพื้นฐานแห่งรัฐใน มาตรา 78 ให้รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเอง และตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นพัฒนาเศรษฐกิจและระบบสาธารณสุขโลก และสาธารณสุขการตลอดทั้งโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณสุขในท้องถิ่นให้ทั่วถึง และเท่าเทียมกันทั่วประเทศรวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นขนาดใหญ่การมีส่วนร่วมเป็นสิ่งสำคัญทั้งจากภายในเทศบาลเองและจากส่วนต่างๆ ของสังคมภายนอก และที่สำคัญก็คือ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มากยิ่งขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันซึ่งเป็นของ โลกไร้พรมแดน การบริหารงานการดำเนินการใดของเทศบาลย่อมจะส่งผลกระทบต่อชุมชนระดับองค์กรใกล้เคียงหรือหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน ดังนั้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาในด้านต่างๆ และตอบสนองความต้องการของชุมชนเทศบาลจึงต้องมีความร่วมมือและประสาน ผู้ที่ได้รับผลกระทบเหล่านั้นที่เรียกว่าพหุภาคีหรือ “ประชาคม” มีเป้าหมายที่จะทำให้เทศบาล เป็นองค์กรกลางของการพัฒนาตำบล ซึ่งถือได้ว่าเป็นแนวทางหนึ่งของการพัฒนาที่สำคัญ และมีความสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบันของประเทศที่จะต้องอาศัยความร่วมมือกันจากทุกฝ่ายในการพัฒนาประเทศ เป็นการระดมทรัพยากรกำลังคน และภูมิปัญญาความคิดของคนในชุมชนร่วมมือกันในการค้นหาปัญหา และสาเหตุ ตลอดจนเสนอปัญหาต่างๆ ให้นำหน่วยงานที่รับผิดชอบได้ทราบและร่วมในการตัดสินใจเลือกแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหาร่วมกันในกาดำเนินงานในกิจกรรมหรือโครงการและร่วมในการประเมินผลงาน เพื่อให้มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และมีความสำคัญอย่างยิ่งในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของกระบวนการมีส่วนร่วมเพราะสามารถที่จะนำไปพัฒนากระบวนการกำหนดนโยบายและร่วมตัดสินใจผลักดันนโยบายสาธารณะที่สำคัญๆ ได้อย่างเต็มที่ เพื่อประโยชน์สูงสุด ของชุมชนนอกจากนี้แล้วประชาชนยังเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงการมีสำนึกของชุมชน ในการร่วมกันแก้ไขปัญหาของท้องถิ่น โดยใช้เทศบาล เป็นกลไกสำคัญในการปกครองและพัฒนาท้องถิ่น ให้ตอบสนองความต้องการของประชาชน ได้อย่างแท้จริง โดยเทศบาลต้องเพิ่มความสามารถในการเชื่อมประสานสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรของรัฐองค์กร ประชาชน องค์กรธุรกิจในการพัฒนาพื้นที่รับผิดชอบ และเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในรูปแบบประชาคมในการดำเนินงานของเทศบาล ตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้ เทศบาล เป็นกลไกในการปกครองระดับท้องถิ่นที่ค้ำชูธรรมและเป็นกลไกที่เป็นประชาธิปไตย โปร่งใสมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมีความ

รับผิดชอบต่อประชาชนในท้องถิ่นสามารถตรวจสอบได้และเป็นกลไกที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการคิดและตัดสินใจเป็นการปกครองและใช้อำนาจรัฐในการบริหารจัดการท้องถิ่นให้เป็นไปตามเจตจำนงของประชาชนอันก่อให้เกิดการบริหารจัดการที่ดี มีประสิทธิภาพ (สถาบันดำรงราชานุภาพ. 2543 : 43-45)

การจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล เป็นอีกกลไกสำคัญอย่างหนึ่งที่จะใช้เป็นแนวทางในการกำหนดแผนการดำเนินงานด้านต่างๆ ในการพัฒนาชุมชน ในการแก้ไขปัญหา ความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นและทั้งยังใช้เป็นข้อมูล นำไปสู่การกำหนดจุดมุ่งหมายการพัฒนา การกำหนดภารกิจและแนวทางการดำเนินงานให้เป็นไปอย่างมีระบบ อันจะทำให้การกำหนดแผนงานและ โครงการของเทศบาลมีทิศทางที่สอดคล้อง และประสานสนับสนุนในจุดมุ่งหมายร่วมกันได้อย่างเหมาะสม การจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลเมืองเก่า จะนำข้อมูลที่ได้รับจากการประชุมของหมู่บ้านมาจัดทำเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนตาม ลำดับความสำคัญ ที่ปรากฏในแผนพัฒนาและดำเนินการปฏิบัติงานตามเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี นั้น โดยให้ประชาคมแต่ละหมู่บ้านร่วมเป็นคณะกรรมการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างของงานต่างๆ ร่วมกับเทศบาล กล่าวคือทำให้ประชาคมหมู่บ้านเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและร่วมตรวจรับประเมินผลการดำเนินงานร่วมกับเทศบาลว่างานที่ได้ทำไปหรือที่ได้พัฒนาไปนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของประชาชนเพียงใดจะเห็นว่าเทศบาลตำบลเมืองเก่า ต้องประสานความร่วมมือกับประชาคมหมู่บ้าน และประชาคมหมู่บ้านในระดับตำบล เพื่อการมีส่วนร่วมไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมในการให้แต่ละชุมชนได้เสนอปัญหา มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกแนวทางในการแก้ไขปัญหา ร่วมดำเนินการและร่วมประเมินในการดำเนินงานของเทศบาลเพื่อให้ตรงตามความต้องการของชุมชนแต่ในการมีส่วนร่วมดังกล่าวของประชาคมที่เทศบาลตำบล ต้องการให้มันนั้นยังไม่ทราบว่ายู่ระดับใด และไม่มีใครตอบได้ หรือแม้ว่าเทศบาลตำบลเมืองเก่า จะทำการส่งเสริมหรือสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาคมในขณะนี้ก็ยัง ไม่มีข้อมูลที่จะนำไปใช้ในการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาและเป็นประโยชน์ได้ตามความต้องการ (รายงานสรุปผลการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองเก่า ประจำปี. 2551 : 3)

จากการที่ผู้ศึกษารับราชการ ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน ฝ่ายแผนงานและงบประมาณ สำนักปลัดเทศบาล เทศบาลตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นซึ่งได้ปฏิบัติงานและรับผิดชอบในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเป็นประจำทุกปีในการใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาตำบลเมืองเก่า ตามโครงการหรือแผนงานที่ประชาคมตำบลของแต่ละหมู่บ้านได้เสนอความสำคัญของปัญหาโดยจัดลำดับความสำคัญหรือความต้องการของโครงการ หนึ่ง สอง สาม โดยจัดความเร่งด่วนของปัญหาให้จัดเข้าในทำแผนพัฒนาเทศบาล เพื่อใช้เป็นข้อมูลไปใช้ในการจัดทำเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีจากการออกปฏิบัติงานที่ได้จัดทำเวทีประชาคมแต่ละหมู่บ้านในเขตตำบลเมืองเก่า นั้นพบว่าสภาพทั่วไปของเทศบาลตำบลเมืองเก่าแบ่งตามสภาพการตั้งบ้านเรือนถูกแบ่งออกเป็นสองชุมชนใหญ่ๆ คือชุมชนชนบท กับชุมชนกึ่งชุมชนเมือง จากการเข้าร่วมการทำเวทีประชาคมที่ผ่านมากล่าวคือประสบกับปัญหาการเข้าร่วมของประชาคมในการวางแผนและ โครงการพัฒนาในตำบลการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลประชาคมตำบลควรเป็นผู้กำหนดแนวทางการดำเนินงานร่วมกับฝ่ายเทศบาลซึ่งเท่าที่ผ่านมา ปัญหาและข้อเสนอแนะของประชาคมตำบล ในการกำหนดแนวทางการดำเนินงานของประชาคมตำบลยังไม่แสดงออกของการเสนอปัญหาและความต้องการที่แท้จริงจึงส่งผลให้แผนพัฒนาตำบลไม่อยู่ในพื้นฐานของปัญหา และความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

ด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้ศึกษาเกิดความสนใจและมีความประสงค์ที่ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของประชาคมเพื่อจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบล กรณีศึกษาเฉพาะ เทศบาลตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เพื่อจะได้นำข้อมูลที่ได้ไปช่วยส่งเสริมและพัฒนาขีดความสามารถของประชาคมในตำบลเมืองเก่า ให้มีส่วนรับผิดชอบร่วมกันมากขึ้นมีความรักความหวงแหนต่อชุมชนของตนเองซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินงานของเทศบาลตำบลเมืองเก่า มีความเข้มแข็งสามารถแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นได้ตรงตามสภาพปัญหา และตรงตามความต้องการของประชาชนโดยรวม ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมต่อไป

คำถามการศึกษา

ปัญหาและข้อเสนอแนะของประชาคมเพื่อจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การศึกษา

เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของประชาคมเพื่อจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

ขอบเขตการศึกษา

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ได้แก่ ปัญหาและข้อเสนอแนะของประชาคมเพื่อจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย

1.1 ด้านปัญหาของประชาคมเพื่อจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยแยกเป็น 8 หัวข้อ

1.2 ด้านข้อเสนอแนะของประชาคมเพื่อจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

2. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือประชาคมตำบล โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง ตำแหน่งประธานประชาคม หมู่บ้านละ 1 คน จำนวน 17 คนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

3. ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการศึกษาคือ พื้นที่ในเขตเทศบาลตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น มีจำนวน 17 หมู่บ้าน

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ใช้ระยะเวลาในการศึกษา ศึกษาเวลาภาคเรียนที่ 3 / 2553

นิยามศัพท์เฉพาะ

เทศบาลตำบล หมายถึง เทศบาลตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

ปัญหาของประชาคมเพื่อจัดทำแผนเทศบาลตำบล หมายถึง ปัญหาต่างๆ ที่ประชาคมได้แสดงความคิดเห็นเสนอปัญหาที่เกี่ยวกับการดำเนินงานจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น แยกออกเป็น 8 ด้าน คือ 1.ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน

2.ปัญหาด้านเศรษฐกิจ 3.ปัญหาด้านสาธารณสุข 4.ปัญหาด้านการศึกษา 5.ปัญหาด้านสวัสดิการสังคม 6.ปัญหาด้านการสร้างเสริมความเข้มแข็ง 7.ปัญหาด้านศาสนา วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น 8. ปัญหาด้านอื่นๆ

ข้อเสนอแนะของประชาคมเพื่อจัดทำแผนเทศบาลตำบล หมายถึงแนวทางการเสนอวิธีการแก้ไขปัญหาต่างๆที่มีขึ้นและในการดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลเมืองเก่าให้มีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดประโยชน์กับประชาชนในพื้นที่ มากที่สุด

ประชาชนประชาคม หมายถึง ตัวแทนที่ได้รับการคัดเลือกจากจากประชาคมหมู่บ้าน เพื่อเป็นประธานประชาคมตำบลในการประชุมประชาคมหมู่บ้านมีหน้าที่ตัดสินใจแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะต่างๆ ในการประชุมจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล

ประชาคม หมายถึง การรวมกลุ่มของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเมืองเก่า ประกอบไปด้วย นายกเทศมนตรี กำนันผู้ใหญ่บ้านตัวแทนประชาคมตำบล หมู่บ้านละ 10 คนแต่ไม่น้อยกว่า 7 คนเพื่อร่วมกันทำกิจกรรมต่างๆมีส่วนร่วมกันคิดร่วมกันทำร่วมกันตัดสินใจร่วมกันดำเนินงานร่วมกันรับผิดชอบการดำเนินงานและเท่าเทียมกันภายใต้กฎหมายและศีลธรรมอันดีของ สังคม ทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยกัน มีความรักความเอื้ออาทร ผูกพันต่อกัน

แผนพัฒนาเทศบาล หมายถึง แผนพัฒนาสามปี เพื่อใช้เป็นเครื่องมือทางการบริหารและการพัฒนา ซึ่งเป็นวิธีการที่จะนำไปสู่แนวทางในการดำเนินงาน เพื่อพัฒนาชุมชนในตำบล เช่น แผนการพัฒนาระยะสั้น พัฒนาเทศบาลประจำปี อันมีลักษณะเป็นการกำหนดนโยบายและแนวแผนงาน โครงการในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

ประโยชน์การศึกษา

1. สามารถนำปัญหาและข้อเสนอแนะที่ได้ศึกษาจากการสัมภาษณ์ประชาคมตำบล นำมาปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นขณะประชุมประชาคมและการเสนอแนะแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลเมืองเก่าในครั้งต่อไป

2. เทศบาลตำบลเมืองเก่า สามารถสนอง ความต้องการของประชาคมตำบลและชุมชนได้อย่างถูกต้อง

3. สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นขณะในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลในครั้งต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. เป็นแนวทางในการจัดทำเทศบัญญัติงบประมาณประจำปี

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY